

Poskær Stenhus

Bondestenalder

Dysse

Dysse

Poskaer-Stenhus-04

Poskær Stenhus - Danmarks største runddysse

I det stærkt kuperede landskab på Mols ligger stendyssen Poskær Stenhus.

Poskær-dyssens maleriske gravkammer indenfor den store randstenskæde set fra nord.

Poskær-dyssens maleriske gravkammer indenfor den store randstenskæde set fra nord.

Den er blandt de smukkeste og mest kendte stendysser vi har i Danmark. Dyssen blev opført i bondestenalderens såkaldte Tragtbægerkultur omkring 3.300 f. Kr., og har sikkert fungeret som en fælles grav- og kultplads for områdets bopladser.

Poskær Stenhus med Knebel Vig i baggrunden.

Poskær Stenhus med Knebel Vig i baggrunden.

Poskær Stenhus er Danmarks største runddysse. Det som særligt imponerer er størrelsen på dyssens sten. Det store sekskantede gravkammer består af 5 store bæresten, hvorpå der ligger en ca. 11,5 tons tung dæksten.

Poskær Stenhus er Danmarks største runddysse.

Poskær Stenhus er Danmarks største runddysse.

Gravkammeret har en østvendt åbning, og af gangen hertil er der bevaret 2 oprejste gangsten udenfor gravkammerets østside. Gravkammeret ligger forskudt mod øst i en omsluttende stencirkel på ca. 13 m i diameter, som indeholder 23 af oprindeligt 24 mere end mandsstore oprejste kampesten.

Tærskelstenen i gangen til dyssen.

Tærskelstenen i gangen til dyssen.

Dækstenen på Poskær Stenhus er særlig bemærkelsesværdig. Undersiden imod kammeret er ligesom flere af bærestenene ganske flad.

Gravkammeret med afkløvet bæresten set fra syd.

Gravkammeret med afkløvet bæresten set fra syd.

Undersøgelser har vist, at dækstenen er en såkaldt "tvillingesten". Dækstenen er halvdelen af en enorm rødlig granit-kampesten som blev "fragtet" til Danmark af isen under sidste istid for ca. 15.000 år siden. Stenens anden og ca. 19 tons tunge halvdel er anvendt som dæksten i Grovlegård-dyssen ca. 2 km nordøst for Poskær Stenhus.

Det store dyssekammer med den flade dæksten omkranses af meget store randsten..

Det store dyssekammer med den flade dæksten omkranses af meget store randsten..

Vi ved ikke om kampestenen er kløvet ad naturlig vej via isens tryk eller frostsprængning, eller om stenen blev kløvet af mennesker. Teknologisk er der intet som forhindrer, at stenalderfolket kan have foretaget kløvningen af stenens i dens naturlige brudlinier ved brug af ild, vand og trækiler.

På Grovlegård-dyssen nord for Poskær Stenhus ligger den anden halvdel af den store dæksten.

På Grovlegård-dyssen nord for Poskær Stenhus ligger den anden halvdel af den store dæksten.

Poskær Stenhus har aldrig været systematisk undersøgt gennem arkæologiske udgravninger, og med undtagelse af en enkelt sleben stenøkse kendes ingen fund eller begravelser fra dyssen. Det er usikkert, hvor meget af dyssen der oprindeligt har kunne ses. Bygge- og begravelsesskikken i dysserne og de senere jættestuer ændrer sig gennem Tragtbægerkulturen, og vi må formode at gravkammeret i Poskær stenhus oprindeligt har været i al fald delvist skjult og beskyttet af en jord- og stenopbygget høj indenfor den store randstenskæde.

Poskær-dyssens gang- og gravkammer set fra øst.

Poskær-dyssens gang- og gravkammer set fra øst.

I gulvet af kammergangen ses en tværstillet tærskelsten, som sikkert markerer placeringen for en dør mellem gangen og kammeret. I den første beskrivelse af dyssen i 1763 omtales også en mindre randstenskæde mellem den nuværende og gravkammeret, som nu er forsvundet.

Randstenskæden og dyssen set fra nord.

Randstenskæden og dyssen set fra nord.

I det med undtagelsen af Bornholm ellers bjergløse Danmark har store sten altid været et eftertragtet byggemateriale. De fleste af oldtidens stendysser og jættestuer er derfor nu enten helt forsvundet eller kraftigt beskadiget af stenhugst. Poskær Stenhus er ingen undtagelse: Den manglende randsten sydøst for kammeret og den krudtsprængte sten indenfor randstenskæden vest for gravkammeret vidner om 1800-tallets stenhugst. At dyssen er bevaret i dag skyldes sikkert kun den tidlige fredning i 1860. Nationalmuseet har siden hen restaureret dyssen to gange - i 1900 og 1943 - hvorunder flere væltede randsten er blevet genrejst.

Et sagn fortæller, at der engang boede en troldefamilie i dyssen, hvor troldkonen gratis tilbød at spinde garn for konen på den nærliggende gård, hvis hun kunne gætte hendes navn. En aften hørte bonden troldkonen synge for hendes barn, hvor hun brugte navnet "Hottetejlil", men da bondekongen den følgende dag hilste troldkonen med navnet ophørte samarbejdet.

Efter storm kommer sol - Vinterstemning efter snestormen vinteren 2002.

Efter storm kommer sol - Vinterstemning efter snestormen vinteren 2002.

De store sten ved Poskær Stenhus har gennem tiden også givet næring til tanker om en overordnet astrologisk plan og funktion for anlægget. En typisk betragtning på sådanne store stenanlæg er, at de er

anlagt i forhold til himmellegemernes vandring og stilling - særligt solens - som ved f.eks. sommer- og vintersolhverv står i stillinger i forhold til anlægget. Fra lignende anlæg i England, Skotland og Irland stråler solen f.eks. ved vintersolhverv lige ind i kammeret ved solopgang.

Poskær Stenhus i vintersol.

Poskær Stenhus i vintersol.

Se 3D-modeller af dyssen her:

[Poskær Stenhus](#)

[Kammeret i Poskær Stenhus](#)

[Dækstenen ved Grovelgård dyssen](#)

[Se 3-D foto af den samlede dæksten på Poskær Stenhus og Grovlegård-dyssen.](#)

Poskaer-Stenhus-03

Poskaer-Stenhus-02

Poskaer-Stenhus-05

Poskaer-Stenhus-06

Adgang

- I Rønne by drejes ad Kaløvej imod Ebeltoft. Efter Nappedam lystbådehavn drejes til højre ad Havhusevej imod Knebel/Vrinner.

- Ved ankomsten til Knebel drejes imod Agri. Dyssen ligger ret ud til vejen efter ca. 1 km kørsel.
- Følg grusvejen ind til højre ved P-skiltet frem til parkeringspladsen og herfra stien til dyssen.

Faciliteter

- Parkeringsplads med bord og bænke.
- Informationskilt ved stien til dyssen.
- Afstand til fortidsminde: ca. 50 m.

Særlige forhold

- Parkering langs asfaltvejen er ikke tilladt grundet dårlige oversigtsforhold.
- Dyssen er på grund af dens lette tilgængelighed velegnet som besøgsål for gangbesværede og evt. handicappede med hjælpere.
- Sti ind til Mols Bjerge udgår fra parkeringspladsen.

VIDEO

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=9cXT8Gbc2k>

Relateret litteratur

348 oldtidsminder i Jylland - *Henning Dehn-Nielsen (Gyldendal, 1976)*

Guide til Danske fortidsminder - *Carsten Henrik Bang (Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen, 1994)*

Fortidsminder i Danmark - *Henning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*

Danmarks oldtid - *Karsten Kjer Mikkelsen (Gyldendal, 2002)*

Mols Bjerge - *Eiler Worsøe (Skippershoved forlag, 1990)*

Natur og Kulturguide til Århus Amt - *Poul Henning Jensen (Århus Amt, 1997)*

Vejviser til Danmarks Oldtid - *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen - - (*Sesam, 1981-84*)

Danske høje fra sagn og tro - *Mads Lidegaard (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1998)*

Danske Oldtidsminder - *P.V. Glob (Gyldendal, 1967)*

Danske sten fra sagn og tro - *Mads Lidegaard (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1994)*

Poskær Stenhus - Myter og virkelighed - *Palle Eriksen (Moesgård Museum, 1999)*

På tur i Djurslands fortid - *Karsten Kristiansen (Århus Amt, Natur og Miljø, 2002, 3. udg.)*

Danmarks Oldtid, Stenalderen - *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

Stendysser - Arkitektur og funktion - *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*

1001-Fortællinger (Poskær Stenhus) - *Kulturstyrelsen (-, -)*

Stenaldergrave gennem 300 år - - (-, -)

Monumenter i landskabet (Poskær Stenhus) - *Kulturarvsstyrelsen (-, -)*

Mols Bjerge

Praktisk Information

ADRESSE

8420 Knebel, Midtjylland

EJERFORHOLD

Privatejet

GPS

56.218515, 10.502015

UTM

E593144 N6231415

© 2026 Joomla!konsulenten • fortidsmindeguide.dk